

Rozhovor s Franckom Noelom

text: Lenka Daxnerová a Zuzana Šrejberová
(prvý krát zverejnené v časopise Aikido Magazín)

Predstavil by ste nám seba a svoju školu Aikidó?

Nie som nikto výnimočný, iba cvičím Aikidó. Cvičiť som začal v roku 1968 v Paríži. Tam som cvičil 3 roky a potom som odišiel do Tókia, do Honbu dódžó Aikikai, kde som bol 8 rokov.

Kto bol vašim učiteľom v Honbu dódžó?

V Honbu dódžó? Učil som sa u všetkých učiteľov Aikikai, ale osobitne u Jamaguči senseia. Ale nie iba u neho, cvičil som aj u iných učiteľov.

Ako by ste charakterizoval svoje Aikidó?

Hm, ani neviem. Nemyslím, že by som cvičil nejako špecificky.

Máte nejakú filozofiu Aikidó?

Áno, rozvíjať sa. Myslím, že poslaním Aikidó je rozvinúť v človeku tak veľa ľudských kvalít, ako je to len možné. Nemalo by byť zamerané iba jedným smerom. Cvičenie Aikidó by malo zlepšovať naše schopnosti v rôznych smeroch, aspektoch, v rozličných oblastiach. Nemala by to teda byť iba fyzická aktivita... A ak hovoríme iba o cvičení, mali by sme zobrať do úvahy všetky stránky ľudského tela, nie iba silu alebo množstvo, ale aj hľadisko kvality. Čiže ako dosiahnuť, aby telo bolo nielen silné, ale aj zdravé a spoľahlivé. A čo to znamená, mať dobrý vzťah so svojím telom? To je jedna stránka cvičenia Aikidó. A samozrejme je to vzťah s ostatnými, pretože predpokladom cvičenia je zanechať odpor, najmä pri konflikte a skúsiť urobiť s konfliktom niečo pozitívne. To znamená, že by ste mali mať predstavu, aký by mal byť váš vzťah s ostatnými. Hľadať taký spôsob správania, aby váš vzťah s ostatným ľuďmi bol čo najlepší. A to je vaše cvičenie, uvážiac, že Aikidó by malo rozvíjať v človeku tak veľa aspektov či stránok, ako je to len možné.

Kto najviac ovplyvnil vaše Aikidó?

Samozrejme Jamaguči, on mal na moje Aikidó najväčší vplyv. Ale nesnažím sa robiť presne to, čo robil on. Ja nie som on, aj keď využívam veľa myšlienok a konceptov, ktoré užíval aj Jamaguči. Možno ich nevyužívam rovnakým spôsobom a preto je to iné. Iný príbeh. Príbeh s rovnakými slovami, ale iný.

Ako ste sa dozvedel o existencii Aikidó? Povedal vám o ňom niekto?

Naozaj si nepamätám, že by mi o ňom niekto povedal. Pamätám si, že Aikidó dódžó bolo blízko univerzity, kde som študoval. Išiel som sa pozrieť, skúsil si zacvičiť a zapáčilo sa mi to. A tak som začal cvičiť Aikidó. Predtým som vôbec nevedel, čo to je Aikidó.

Poznal ste nejaké iné bojové umenia?

Áno, ako dieťa som cvičil džudó, ale nie veľa. Páčila sa mi tá atmosféra, pocit ktorý máte v dódžó, je v tom určitý druh prítlačivosti, zvláštne sústredenie; duch dódžó. Chcel som to zažiť opäť, preto som išiel do Aikidó dódžó. Ale, keď som začínal, naozaj som presne nevedel, čo to je Aikidó. Začal som cvičiť a doteraz som neprestal. Po krátkom čase som si uvedomil, že to môže byť niečo dôležité v mojom živote. Ale na druhej strane, nikdy som si nerobil presné plány, že sa stanem profesionálnym učiteľom Aikidó. Nebolo to tak, že by som si povedal: „Chcem byť učiteľom.“ Vôbec nie.

A chcel ste byť konkrétne niečím?

Neviem, ľudskou bytosťou, dokonalou, ucelenou ako je to len možné.

A čo prania vašich rodičov?

Na praniach rodičov nezáleží.

Hovoril ste, te ste cvičil džudó, cvičil ste ešte niečo?

Nie, nič vážne, jediné, čo cvičím vážne je iba Aikidó.

Doporučil by ste niečo doplňujúce k cvičeniu Aikidó?

Hudbu.

Myslíte hranie na hudobnom nástroji?

Áno, najmä hranie na hudobnom nástroji, ale aj počúvanie hudby a tancovanie.

Hráte na nejaký hudobný nástroj?

Áno.

Môžem sa opýtať na aký?

Na tom nezáleží. Ale hudba a Aikidó majú veľa spoločné. Spôsob akým hľadáte a skúmate v Aikidó a v hudbe. A tiež vzťah medzi vypočítaním a vyjadrovaním v obidvoch, ale nie iba vyjadrovanie alebo vypočítanie, ale tiež ďalšie dôsledky, dávanie a prijímanie. Preto je hudba najlepším doplnkom k Aikidó.

Počuli sme, že dobre cvičíte so zbraňami. Prečo ich necvičíte tu, v Čechách a na Slovensku?

Ó, mohli by sme, ale na seminári je vždy dosť ľudí. Je to ťažké, lebo nie je dostatok priestoru. Je jednoduchšie nájsť spôsob, ako sa prihovoriť každému, ako učiť ľudí rôzne pokročilých v tom istom čase s technikami bez zbraní ako so zbraňami. Je oveľa ťažšie učiť dokopy ľudí pokročilých v technikách so zbraňami a začiatocníkovi. Preto by bolo lepšie robiť iba nejaké cvičenia so zbraňami, ako niečo iné, ale to je s toľkými ľuďmi dosť náročné. A ďalšia vec je, že vás navštevuje Joel Roche a on je veľkým nadšencom zbraní. A tiež cvičí so zbraňami veľmi dobre. Tak je lepšie, ak ich cvičí on, pretože si úplne v cvičení so zbraňami dôveruje.

Je potrebné cvičiť so zbraňami, aby ste porozumeli dokonale Aikidó?

Nemyslím, že to je nutné, ale môže to pomôcť. Nemyslím, že je nutné uvažovať o tom ako o povinnosti. Niektorí ľudia porozumejú Aikidó aj bez cvičenia so zbraňami. Je pravda, že toto cvičenie môže pomôcť, môžete získať niektoré schopnosti, rýchlejšie pri cvičení so zbraňami ako bez nich. Ale naozaj by som nehovoril o tom, že musíme. Možno je to šanca navyše, ktorá vám bola poskytnutá, pracovať so zbraňami. Pretože sa meníte uprostred situácie, zmeníte hľadisko, zmeníte uhol pohľadu a tak máte o jednu príležitosť navyše zdokonalit jednu vec. V podstate je to ten istý pocit, tá istá schopnosť, ktorú by ste mali rozvíjať.

Máte obľúbenú techniku?

Áno, spanie je moja obľúbená technika... (smiech).

Je nejaká technika, ktorú musíte cvičiť viac, pretože ju nedokážete tak dobre precítiť ako iné techniky?

Áno, všetky... (smiech). Je ťažké hovoriť o jednej alebo druhej technike, vnímam to jednotne. Čiže, ak

je niečo čomu nerozumiete, neprejaví sa to iba v jednej technike, ale na celom cvičení. Nemyslím, že to bola dobrá otázka. Je mi ľúto, že to vravím.

Môžete jednou vetou, jedným alebo dvomi slova mi povedať, čo pre vás znamená Aikidó?
Jedno slovo, by bolo potešenie, zábava.

A je to stále zábava aj po toľkých rokoch?
Väčšinou áno.

Máte niekedy pocit, že je to pre vás iba povinnosť, iba práca?
Samozrejme, niekedy áno, obyčajne pred začiatkom. Obliekanie je pre mňa niekedy veľmi ťažké. Žienky sú priateľské. Ale väčšinou keď cvičím som skutočne OK.

Myslíte si, že sú Japonci zvýhodnení pre Aikidó?
Neviem, možno v minulosti, v dobe zrodu bojových umení Japonsku, možno vtedy bolo nejaké obdobie, kedy boli zvýhodnení. Ale nie dnes, Aikidó je záležitosť individua.

Takže, môžeme aj my rozumieť Aikidó?
Ak uvážime, že Aikidó je ľudská činnosť, nie je dôvod predpokladať, že jeden národ je schopnejší ako druhý. Ak budeme pozerat' na Aikidó ako na súčasť japonskej kultúry, samozrejme budú mať Japonci viac schopností. Samozrejme Aikidó pre mňa nie je iba historická časť japonskej kultúry. Aikidó je zaujímavé, lebo je to ľudská činnosť, všetko rozvíjajúca činnosť. Princípy a myšlienky Aikidó sa netýkajú žiadnej kultúry. Je to iba myšlienka ľudskej existencie.

Navštevujete Čechy a Slovensko už veľa rokov. Môžete porovnať prístup francúzskych a našich študentov?

Čo sa deje s Aikidó v Čechách a na Slovensku teraz sa diato vo Francúzsku v 70-tych rokoch. V tých rokoch sa Aikidó vo Francúzsku rozvíjalo veľmi rýchlo. Až do polovice 80-tych rokov a potom sa rozvíjalo ďalej, ale pomalšie. Takže, čo poznáte vo vašich krajinách teraz, je to, čo bolo viac menej známe v 70-tych rokoch vo Francúzsku. Je tu však jeden rozdiel; vo Francúzsku bol v tom čase iba jeden hlavný majster a to bol Tamura sensei. Iba on ovplyvňoval francúzske Aikidó a to nie je teraz váš prípad. Je tu veľa iných vplyvov, európske Aikidó sa rozvíja veľmi rýchlo a to vám komplikuje situáciu. Možno sú tu ľudia cvičiaci Aikidó trocha mladší, ako boli v tom čase vo Francúzsku.

Vidíte v našom Aikidó nejaké zmeny?

Je to stále horšie a horšie (smiech). Samozrejme, že nie. Zlepšuje sa to. Myslím, že aj v Čechách aj na Slovensku sa Aikidó rozvíja sľubne.

Myslíte si, že prístup českých a slovenských študentov k Aikidó je taký istý ako pred 6 či 7 rokmi?

Je ťažké na túto otázku odpovedať, nezostávam tu príliš dlho, aby som mohol dokonale zachytiť mentalitu ľudí. Ale samozrejme sa menia a možno sú dnes menej nadšení ako pred pár rokmi. Aikidó už pre nich nie je také záhadné. Viete, ľudia sú nadšení, keď vidia záhadnú vec a môžu do tej záhady vstúpiť. Myslím, že teraz majú ľudia rozumnejší dôvod prečo cvičia. Je to drina, cvičenie, ktoré ich, krôčik po krôčiku, mení, ale nie je to už záhadná vec. Dôvod rozumnejší, menej magický, robí ľudí menej nadšenými. Ale to je dobre, je to krok správnym smerom.

A čo naši učitelia, ich prístup a profesionalita?

Horšie a horšie (smiech). Nie, myslím že učia dobre, pretože Aikidó zaznamenáva u vás pokrok. Aj z pohľadu množstva aj kvality.

Nemáte radi, keď vás fotografujú.

Nie.

V časopisoch sa o vás veľa nepíše, prečo?

Myslím si, že nie je cieľom, aby ľudia hovorili o sebe, pokiaľ ide o Aikidó. Hovoriť o myšlienkach, princípoch, spôsoboch cvičenia - áno, to je zaujímavé. Problém je, povedať toto všetko pár slovami, pretože Aikidó je vec veľmi komplexná, dôstojná s tradíciami. V Aikidó nikdy nie je jedno ALEBO druhé ale vždy jedno A SÚČASNE to druhé. A kontrola. Vždy budete balansovať medzi dvomi protikladnými myšlienkami. A je veľmi ťažké vysvetliť toto všetko v medziach stanovených časopisom alebo novinami. Vysvetliť veci jasne a nerobiť z nich frašku. To je dôvod prečo sa vyhýbam novinárom.

Kto je pre vás dobrý uke?

Asi by som nikdy nehovoril o uke alebo tori. Pri cvičení je to to isté. V zásade, schopnosti a kvality ukeho sú tie isté ako toriho. Nie je dôvod rozlišovať kto je uke a kto tori. Čo môžeme urobiť ako uke, môžeme tiež urobiť ako tori; pocit ktorý máme, predstavu, vnem, spôsob ako vnímame naše vlastné telo je ten istý. Nie je dôvod hovoriť o niekom ako o uke alebo tori, iba ako o osobe, ktorá cvičí Aikidó.

Pôsobíte vždy veľmi vážne, myslíte si, že máte zmysel pre humor?

Vôbec nie... (smiech).

Ďakujeme za rozhovor.